

Ordunun çıkışı

Silahlı Kuvvetler'in yaptığı son açıklama mevcut tartışmada tarafların pozisyonlarına berraklık kazandırmıştır: TSK'nın görev ve yetki anlayışıyla parlamentonun ve yürütmenin arasında o görevin tayini ve ifası hususundaki çelişki... Ordu belli bir güç olarak kendisi açısından 'tehlike' saydığı şeyi ortaya koymaktadır. Bu doğaldır, ama yürütmenin o belirlenen tehlikeyi giderirken kullandığı yöntem, TSK tarafından benimsenmezse ne

olacaktır? Bu sorunun yanıtını Türk siyasal yaşamını çözümlenmekte sıkça kullanılmış 'vesayet' kavramı içinde aramak gerekir. Kurucu bir önder, tek bir parti ve onun dayanağı olan TSK'nın iradesiyle dönüştürülmüş bir toplum modeli, getirdiği vesayet modelini anlaşılan bugün de sürdürmektedir. Parlamenter demokrasinin katılımcı yapısıyla vesayetin yukarıdan aşağıya indirilen iradesi arasındaki çelişki bugünkü sıkıntının

kaynağıdır. O nedenle sorun bir darbe girişimi değil sürekli bir denetim mekanizmasının varlığı olarak görülmelidir.

Bu, sorunu, demokrasi, parlamentarizm ve yürütme - ordu ilişkisi içinde ele almayı gerektiren bir husustur. Bugün tehike diye gösterilen husus bir siyasal ve anayasal olgudur. Şeriat denilen şeyin sembolleri ve ifade tarzı evrensel laiklik anlayışı bağlamında sorgulanmak gerekir. Katı, dogmatik bir yönelim tüm olup biteni tehlike sayarken farklı bir anlayış elbette daha farklı bir yaklaşımda bulunacaktır. Önemli olan bu noktada kimin iradesinin hâkim kılınacağıdır. Parlamentonun kendi meşruiyetini savunması gereken nokta da burasıdır. Çünkü, Yılmaz kendi pozisyonunu savunurken gücünü parlamentodan almak isteyecektir.

Parlamento işe sorunu anayasal ve demokratik olmaktan çıkararak pragmatik politik bir çizgide görmektedir. Sivil yürütme 28 Şubat 1997'de Erbakan'ın yanlış ve kişiliksiz tavrıyla çok ciddi bir mevzi kaybına uğramıştır. O tarihte eğer parlamento yapılmış hatayı tamir yoluna gitseydi bugün eli biraz daha güçlü olabilirdi. Ne var ki bu yapılmamıştır ve

şimdi gerek yürütme gerekse parlamento tartışmaya çok geriden başlamaktadır.

Her şeye karşın Yılmaz'ın açılımı mutlaka güçlendirilmesi gereken bir hattı tutmaktadır. Çünkü, irtica diye temellendirilen husus son tahlilde bir sosyolojidir. Arkasında katı, dogmatik laikçi bir tavırla laiklik kavramının sivil yorumu arasında sıkışıp kalmış bir Türkiye vardır. İkincisi, ordu - yürütme ilişkisinde, tarihsel, sivil - ordu, merkez - çevre çatışmasına dönük motifleri barındırmaktadır. Dikkatle gözlemlenirse ANAP'ın ve mevcut hükümetin arkasında bulunan çeşitli çevreler cılız da olsa desteklerini yürütmeden yana koymaktadırlar. Örneğin Sakıp Sabancı açıkça darbenin çağdışı olduğunu söylemektedir. Bu, ordunun konumunu büsbütün güçleştiren ve sorgulanabilir bir hale getiren gelişmeler arasında sayılmalıdır.

Türkiye ve parlamento bugüne değin darbelerin pratiği karşısında bir çaresizliği yaşamıştı. Şimdi, elinde onu önleyecek bir manevra alanı vardır. Bu, demokrasiyi benimsemek ve vesayet tehlikesine karşı koymakla mümkündür.

e - mail: kahraman@sabanciuniv.edu.tr

**HASAN BÜLENT
KAHRAMAN**